Helsinki, 29.11.2018

RESERVILÄISLIITTO
Reservistförbundet

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Viite: HE 179/2018 vp

Reserviläisliiton lausunto hallituksen esityksestä ampuma-aselain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetuin lain ja asevelvollisuuslain muuttamiseksi.

Reserviläisliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien hallituksen esitystä EU:n asedirektiivin viemiseksi kansalliseen lainsäädäntöön. Reserviläisliitto katsoo, että lakiesitysten sisältö on muutosprosessin loppumetreillä muotoutunut pitkälti lainsäädäntötavoitteensa mukaiseksi mutta, että monet yksityiskohdat edellyttävät vielä tarkempaa määrittelyä. Lausunnon antamista hankaloittaa se, ettei lakimuutoksen liittyviä asetuksia ole julkaistu. Reserviläisliitto toivoo voivansa olla mukana niiden laatimisessa.

Reserviläisliitto on yhdessä muiden järjestöjen ja eri tahojen kanssa tehnyt marraskuusta 2015 alkaen tiivistä yhteistyötä Suomen yleiseen asevelvollisuuteen ja suureen reserviin pohjautuvan puolustusjärjestelmämme huomioimiseksi EU:n asedirektiivin muotoilussa. Erityisenä haasteena prosessissa on ollut EU:n valtavirrasta poikkeava puolustusjärjestelmämme, joka nojaa yleiseen asevelvollisuuteen ja suureen reserviin. Jälkimmäisestä muodostetaan tarvittaessa Puolustusvoimien sodan ajan joukot, joiden vahvuus on tällä hetkellä 280.000 henkilöä.

Reserviläisiä on Suomessa noin 900.000 ja heistä vain vajaa kolmasosa on tällä hetkellä sijoitettuna Puolustusvoimien sodan ajan joukkoihin. Puolustusvoimien järjestämiin kertausharjoituksiin sijoitetuista reserviläisistä osallistuu vuositasolla vain vajaa kymmenesosa. Paljon tätä suurempi määrä reserviläisiä osallistuu reserviläisjärjestöjen ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumatoimintaan. Reservin ampumataitojen ylläpito onkin Suomessa pitkälti omaehtoisen ampumaharjoittelun varassa sekä sijoitettujen että sijoittamattomien reserviläisten osalta. Erilainen ampumatoiminta ja -harjoittelu onkin erittäin laajaa niin Reserviläisliitossa kuin muissakin maanpuolustusjärjestöissä sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä.

Reserviläisliitto | Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki | (09) 4056 2040 | toimisto@reservilaisliitto.fi

Reserviläisliitto kiittää Eduskuntaa hyvästä yhteistyöstä kansallisen edunvalvontaprosessin aikana, jonka tuloksena EU:n lopullinen asedirektiivi sisältää mahdollisuuden myöntää lupia A-luokan aseisiin yksityishenkilöille kansallisen puolustuksen järjestämiseen liittyvillä perusteilla ja erilaisille yhteisöille urheiluammuntaan liittyviin, koulutuksellisiin tarkoituksiin. Vaikka asedirektiivin kansallinen implementointiprosessi osoittautui lopulta haasteellisemmaksi kuin alun perin oletettiin, on hallituksen muutosesityksessä kuitenkin melko hyvin saavutettu em. edunvalvontaprosessin alkuperäinen tavoite eli reserviläisten laajan ampumatoiminnan turvaaminen Suomessa.

Reserviläisliitto haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota muutosesityksen, sen perusteluiden ja myöhemmin laadittavien asetusten sekä muun normituksen osalta seuraaviin yksityiskohtiin:

- **Kansallisen puolustuksen poikkeama**. Muutosesitys antaa mahdollisuuden myöntää lupia A-luokan aseisiin kansallisen puolustuksen järjestämiseen pohjautuvilla perusteilla. Lakiin kirjattuna lähtökohtana on, että lupia voidaan myöntää sijoituskelpoisille reserviläisille yksittäistapauksissa ja poikkeuksellisesti Puolustusvoimien arvioiman tarpeen pohjalta. Lain myöhemmässä normituksessa ja soveltamisohjeissa on huolehdittava siitä, ettei tätä tulkita ja määritellä liian ahtaasti. Tavoitteena tulee olla, että reserviläistoimintaan ja koulutukseen aktiivisesti osallistuva, reserviin kuuluva tai sen ikärajan ylittänyt henkilö voi muiden lupaehtojen täyttyessä saada luvan A-luokan aseeseen.

  Käytännön edellytykseksi A-luokan aseluvan myöntämiselle kansallisen puolustuksen perusteella on määritelty Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ampumakoulutustoimintaan osallistuminen mutta kuitenkin niin, että myös MPK:n jäsenjärjestöissä kuten Reserviläisliitossa tapahtuvaan ampumatoimintaan osallistuminen huomioidaan. Tavoitteena tulisi olla, että koko harjoitteluvelvoitteen voi suorittaa esim. reserviläisjärjestöissä ja, että vain varsinainen näyttökoe (vast.) suoritetaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä.

- **Urheiluammuntapoikkeama**. Muutosesitys antaa mahdollisuuden myöntää lupia A-luokan aseisiin myös urheiluammunnan harrastamiseen liittyvillä perusteella, joka onkin tämän tyyppisten aseiden nykyinen lupaperuste. Lain myöhemmässä normituksessa ja soveltamisohjeissa on huolehdittava siitä, etteivät urheiluammunnan perusteella A-luokan aseisiin myönnettävien lupien perusteet kiristy nykyisestä. Tavoitteena tulee olla, että urheiluammuntaa aktiivisesti harrastava henkilö voi nykyiseen tapaan ja muiden lupaehtojen täyttyessä luvan A-luokan aseeseen saada. Edelleen on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei A-luokan aselupien käsittelyn siirtyminen kokonaisuudessaan Poliisihallitukselle kiristä lupakäytäntöjä.

- **Yhteisöluvat**. Muutosesitys antaa mahdollisuuden myöntää A-luokan aseisiin yhteisölupia reserviläis- ja urheiluammuntajärjestöille. Vähintään asetustasolla on määriteltävä se, mitkä järjestöt tähän kategoriaan kuuluvat.

Reserviläisliitto | Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki | (09) 4056 2040 | toimisto@reservilaisliitto.fi

- **Lipasproblematiikka**. Muutosesityksen mukaan ns. pitkien lippaiden hallussapito edellyttää jatkossa lupaa aseeseen, jossa tällaista lipasta saa käyttää. Käytännössä pitkien eli kivääritYYppisten aseiden osalta tämä tarkoittaa yli 10 patruunan lipasta ja lyhyiden aseiden osalta yli 20 patruunan lipasta. Mikäli henkilön hallussa on tämänkaltainen lipas ilman lupaa em. aseeseen, tulee henkilön kaikki aseluvat muutosesityksen mukaan automaattisesti peruuttaa. Esitys on tämän osalta ongelmallinen, koska lippaita on Suomessa yksityishenkilöiden hallussa paljon eikä niitä ole rekisteröity poliisin sähköiseen lupajärjestelmään, koska niitä ei tällä hetkellä koske lupa-, ilmoitus- eikä merkintämenettely. Edellä mainitusta sanktiosta johtuen aselupien menettämiseen tulisikin johtaa vain sellaisen pitkien lippaiden luvattoman hallussapidon, joka on selkeän tahallista.

  Esityksen mukaan lipas on jatkossa aseen osa, joka on muiden aseen osien tapaan merkittävä ja rekisteröitävä. Tämän toteutuessa on tarkennettava lippaiden merkitsemistapaa sekä lippaiden kirjaamista Poliisin sähköiseen luparekisteriin. Mikäli kirjaamisvelvoite koskee myös henkilöiden tällä hetkellä hallussa pitämiä lippaita, tulee rekisteröinnin tapahtua vasta tällä hetkellä rakenteilla olevan, sähköisen lupajärjestelmän tullessa käyttöön. Tarkoituksenmukaista olisi kuitenkin luopua kokonaan esitetystä merkitsemisvelvoitteesta, koska direktiivi ei sitä edellytä. Esitämmekin, ettei lipasta määritetä nyt esitetyllä tavalla aseen osaksi vaan lippaiden hankintaoikeus sidotaan aselupaan samalla tavalla kuin nyt on käytäntönä mm. ampumatarvikkeiden osalta.

  Edelleen tulee tarkentaa pitkien lippaiden käytön luvallisuutta A- ja B-luokan aseissa liittyen käytännön ampumaharjoitteluun ja -harrastukseen sekä siihen, että saman luvanhaltijan hallussa saattaa olla sekä A- että B-luokkaan kuuluvia aseita. Myös ennen vuotta 1946 valmistettujen lippaiden käytön luvallisuutta tällä hetkellä käytössä olevissa aseissa on tarkennettava. Uudistuksessa on huomioitava myös se, että ns. historiallisia aseita on jonkin verran edelleen käytössä muutettuina sekä, että niistä on valmistettu kopioita, joissa voidaan käyttää alkuperäisiä eli ennen vuotta 1946 valmistettuja lippaita.

- **Aseen lainaamiseen liittyvä problematiikka**. Esityksen mukaan ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen tai aseen osan 30 vuorokautta tai sitä pidempään kestävästä lainaamisesta on tehtävä ilmoitus poliisille. Esitämme ilmoitusvelvollisuudesta luopumista, koska direktiivi ei sitä edellytä. Mikäli ilmoitusvelvollisuus tulee käyttöön, ei sen tulisi koskea lippaita eikä äänenvaimentimia.

- **Siirtymäsäännös.** Aselain muutosesitykseen liittyy siirtymäsäännös, joka koskee mm. A-luokan aseisiin aiemmin myönnettyjä, toistaiseksi voimassa olevia ja määräaikaisia lupia. Mikäli lupa on myönnetty direktiivin voimaantulon eli 12.6.2017 jälkeen, on lupa haettava uudestaan. Tämä hakuvelvoite koskee myös tätä ennen myönnettyjä, määräaikaisia lupia kun niiden voimassaolo päättyy. Koska direktiivi ei uudelleenhakumenettelyä edellytä esitämme, että 12.6.2017 jälkeen myönnettyjen määrää-aikaisten ja toistaiseksi voimassa olevien lupien voimassaoloa jatketaan

Reserviläisliitto | Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki | (09) 4056 2040 | toimisto@reservilaisliitto.fi

siirtymäsäännöksellä automaattisesti ja ilman eri hakemusta. Mikäli uudelleenhakuvelvollisuus toteutetaan, tulee lupaharkinnan perusteena käyttää alkuperäistä lupaperustetta, joka reserviläisten osalta on urheiluammunta.

- **Harrastuneisuuden jatkumisen osoittaminen**. Muutosesityksen toteutuessa ammunnan harrastuneisuuden osoittamisvelvoite laajenee. Mikäli tämä toteutuu, nykyistä laajempi seurantavelvoite tulisi ottaa käyttöön vasta uuden sähköisen lupajärjestelmän käyttöönoton myötä. Esitämme kuitenkin, että ammunnan seurannan osoittamisvelvoitteen laajentamisesta luovutaan ja, että jatkossa harrastuneisuus tulee osoittaa vain lupaviranomaisten pyyntöihin pohjautuen.

  Edelleen harrastuneisuuden seurannan tulisi jatkossa tapahtua nykykäytännöstä poiketen luvanhaltijakohtaisesti niin, että luvanhaltija voisi osoittaa harrastuneisuutensa jatkumisen yhdellä ilmoituksella kaikkien aseidensa osalta riippumatta siitä, milloin hänelle myönnettyjen, yksittäisten aselupien voimassaolo päättyy. Uuden aseluparekisterin tulisikin perusrakenteeltaan pohjautua luvanhaltijaan eikä yksittäisiin aseisiin.

  Lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, että luvanhaltija on varmasti tietoinen harrastuneisuutensa osoittamisvelvoitteesta ja siihen liittyvistä määräajoista. Tämän varmistamiseksi lupaviranomaisen on tarvittaessa lähettäviä useampia muistutuskirjeitä.

Reserviläisliiton lausuntoa laadittaessa käytössä ei ole ollut Valtioneuvoston asetusta eikä muita, esitykseen liittyviä asetuksia, vaikka hyvä lainsäädäntötapa edellyttää lakiesityksen, sen perusteluiden ja näihin liittyvien asetusten samanaikaista käsittelyä. Edelleen Reserviläisliitto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että ilmeisesti muutosesityksen valmisteluun liittyneiden ongelmien johdosta esitys on osin epälooginen sekä rakenteensa että sisältönsä osalta. Reserviläisliitto toivookin voivansa olla mukana lakihankkeen viimeistelyssä ja siihen liittyvien asetusten sekä muiden hallinnollisten määräysten laatimisessa.

Reserviläisliitto on Suomen suurin maanpuolustusjärjestö, jolla on lähes 38.000 jäsentä. Heistä yli 90 prosenttia on suorittanut varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen. Liiton paikallisyhdistyksissä reserviläiset voivat ylläpitää ampumataitojaan, fyysistä kuntoaan ja maastotaitojaan. Lisäksi reserviläisillä on mahdollisuus ylläpitää sodan ajan sijoitustensa edellyttämiä tietojaan ja taitojaan myös Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kursseilla, jonka kouluttajista 36 prosenttia ja muista vapaaehtoistoimijoista 43 prosenttia tulee Reserviläisliitosta. Lisäksi Reserviläisliitto kuuluu Naisten Valmiusliittoon (NVL), Suomen Ampumaurheiluliittoon (SAL) ja Tammenlehvän Perinneliittoon (TAPE). Lisätietoja osoitteesta www.reservilaisliitto.fi.

Lisätietoja Reserviläisliiton lausunnosta antaa toiminnanjohtaja Olli Nyberg, puh 0400 640 755 tai sposti olli.nyberg@reservilaisliitto.fi.